

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS DOM

Mål nr
6117-24

meddelad i Stockholm den 11 juni 2025

KLAGANDE

Försäkringskassan
103 51 Stockholm

MOTPART

AA

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Kammarrätten i Stockholms dom den 2 oktober 2024 i mål nr 2324-24

SAKEN

Närståendepenning

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta förvaltningsdomstolen avslår överklagandet.

Besöksadress

Birger Jarls torg 13

Telefon

08-561 676 00

Öppettider

måndag–fredag

09:00–12:00

13:00–16:00

Postadress

Box 2293

103 17 Stockholm

E-post

hogstaforvaltningsdomstolen@dom.se

Webbplats

www.hogstaforvaltningsdomstolen.se

BAKGRUND

1. Den som vårdar en närstående som är svårt sjuk har, under vissa förutsättningar, rätt till närståendepenning för tid då han eller hon avstår från förvärvsarbete i samband med vården.
2. AA var ledig från sitt arbete för vård av barn. Hon ansökte om närståendepenning för perioden 9–19 juni 2023. Hon kontaktade också sin arbetsgivare och ändrade anledningen till ledigheten från föräldraledig till närståendevård. Före och efter perioden var hon föräldraledig med föräldrapenning.
3. Försäkringskassan bedömde att AA hade avstått från föräldraledighet – och inte från förvärvsarbete – under perioden. Enligt Försäkringskassan kunde närståendepenning i den situationen endast beviljas om hon hade avstått från föräldrapenning. Eftersom hon inte först hade ansökt om föräldrapenning för perioden, för att sedan ansöka om att få byta ut dagarna till närståendepenning, kunde hon inte beviljas närståendepenning. Försäkringskassan avslag därför hennes ansökan.
4. AA överklagade till Förvaltningsrätten i Stockholm som biföll överklagandet och beviljade henne närståendepenning för den aktuella perioden. Förvaltningsrätten ansåg att hon hade visat att hon avstått från föräldrapenning i samband med närståendevård och att hon därmed hade visat att hon avstått från förvärvsarbete. Vidare bedömde förvaltningsrätten att övriga förutsättningar för att hon skulle beviljas närståendepenning var uppfyllda.
5. Kammarrätten i Stockholm avslag Försäkringskassans överklagande dit. Kammarrätten ansåg att AA hade avstått från sitt förvärvsarbete på grund av vård av närstående och med anledning av det också gjort en inkomstförlust. När det gällde om hon uppfyllde övriga förutsättningar för att beviljas närståendepenning gjorde kammarrätten ingen annan bedömning än förvaltningsrätten.

YRKANDEN M.M.

6. *Försäkringskassan* yrkar att Högsta förvaltningsdomstolen ska upphäva kammarrättens och förvaltningsrättens avgöranden samt fastställa myndighetens beslut.
7. AA har inte yttrat sig.

SKÅLEN FÖR AVGÖRANDET**Frågan i Högsta förvaltningsdomstolen**

8. Frågan är om en försäkrad, som har ansökt om närståendepenning och som varit föräldraledig direkt före och efter den period ansökan avser, ska anses ha avstått från förvärvsarbete och därmed ha rätt till förmånen.

Rättslig reglering m.m.

9. Av 47 kap. 3 § första stycket socialförsäkringsbalken framgår att en försäkrad som vårdar en närstående som är svårt sjuk under vissa förutsättningar har rätt till närståendepenning för tid då han eller hon avstår från förvärvsarbete i samband med vården. Enligt 17 § 1 lämnas närståendepenning inte i den utsträckning vårdaren för samma tid får föräldrapenningsförmåner.

Högsta förvaltningsdomstolens bedömning

10. För att en försäkrad ska ha rätt till närståendepenning krävs att han eller hon avstår från förvärvsarbete för att vårda en närstående. Den försäkrade måste alltså ha ett förvärvsarbete som han eller hon är ledig från för att i stället vårda den närstående. För bedömningen av rätten till närståendepenning saknar det däremot betydelse om den försäkrade före och efter ledigheten för närståendevård var ledig från arbetet av någon annan orsak. Den omständigheten att en försäkrad avbryter en period av föräldraledighet för att i stället vårda en närstående innebär således inte att den försäkrade inte ska anses ha avstått från förvärvsarbete.
11. Försäkringskassan anser emellertid att det i en sådan situation krävs att den försäkrade först ansöker om föräldrapenning och sedan återtar den ansökan, eftersom den försäkrade enligt myndighetens uppfattning annars inte kan anses göra någon inkomstförlust. Något stöd för att uppställa ett sådant krav finns dock inte. En annan sak är att närståendepenning och föräldrapenningsförmåner inte kan lämnas för samma tid.
12. Av utredningen i målet framgår att AA var ledig för närståendevård under perioden 9–19 juni 2023 och att hon således avstod från förvärvsarbete i samband med närståendevården. Det framgår också att hon inte har uppburit föräldrapenningsförmåner avseende denna tid. Högsta förvaltningsdomstolen gör vidare ingen annan bedömning än kammarrätten när det gäller frågan om övriga förutsättningar för att hon ska beviljas närståendepenning är uppfyllda.

13. AA har alltså rätt till närståendepenning för den ansökta perioden och överklagandet ska därför avslås.

I avgörandet har deltagit justitieråden Kristina Ståhl, Per Classon, Leif Gäverth, Magnus Medin och Mathias Säfsten.

Föredragande har varit justitiesekreteraren Elin Nilsson.